een historisch boek; het dient zich aan als *historie;* zelfs in de wet van Israel wordt dit Scheppingsverhaal uitdrukkelijk als een historisch feit genoemd (Exod. 20 : 11). Volkomen terecht zegt daarom Prof. Bavinck in zijn Dogmatiek Deel II, blz. 527 en 528 »Als de Schrift over de wording van hemel en aarde spreekt, geeft ze geen sage of mythe of dichterlijke phantasie, maar dan geeft zij *naar haar duidelijke bedoeling historie die geloof en vertrouwen verdient*".

Dat het Scheppingsverhaal, vooral wanneer men nagaat wat de geologie ons leert, ons voor zeer ernstige moeilijkheden plaatst, ontveinzen we daarom niet. Indien Dr. Veltenaar daarop gewezen had, dan zouden we daartegen geen het minste bezwaar hebben. Struisvogelpolitiek baat niet, en het is veeleer oprecht en eerlijk, wanneer men deze bezwaren ernstig onder de oogen ziet. Maar wie ter wille van deze moeilijkheden het Scheppingsverhaal voor een »gedicht" verklaart, d.w.z. voor een dichterlijke fantasie, ontzegt aan het Scheppingsverhaal alle waarheid en maakt, dat de Schrift haar betrouwbaarheid voor ons verliest.

Dat het onze bedoeling niet is om Dr. Veltenaar te »verketteren«, spreekt wel vanzelf. We gelooven gaarne, dat Dr. Veltenaar, die ook in deze brochure zijn kracht meer zoekt in piquante gezegden en aardigheden dan in een serieuze behandeling van deze voor het geloofsleven der gemeente zoo diepingrijpende vraagstukken, meer uit onbedachtzaamheid gedwaald heeft, dan dat hij opzettelijk het gezag der Schrift wilde verzwakken. Maar wel zou het wenschelijk wezen, dat Dr. Veltenaar een nadere verklaring gaf, waardoor het wantrouwen, dat gewekt is, werd weggenomen. Hij zou dan den lauwerkrans derven door de bestrijders der Schrift hem geboden, maar hij zou er te hooger door komen te staan bij degenen, die nog, evenals immers hijzelf, willen buigen voor het Woord van God.

Errata.

In het vorig nummer van *De Heraut* bleven enkele zinstorende drukfouten staan, omdat onze redacteur zelf niet de gelegenheid had de proeven na te zien. Zoo moeten in het tweede artikel over de vrouwenemancipatie in de 4e kolom bovenaan in plaats van: »Reeds in de schepping van man en vrouw en in de verbinding van beiden door het huwelijk heeft God de Heere ons een beeld willen geven van de innige verhouding, maar ook van de wederzijdsche verhouding van *man en vrouw*», de laatste woorden gelezen worden: *van Christus en de gemeente.*

Een tweede fout is, dat het werk van Dr. A. Kuyper, waarheen in de slotalinea verwezen werd, natuurlijk niet heet: de *Levenspositie* der vrouw, maar de *Eerepositie der vrouw.*

Terwijl eindelijk in het artikel over de *Publieke zaak* in de tweede alinea de zin: »wel zegt onze Kerkenorde uitdrukkelijk, dat wanneer de zonde niet geheim maar publiek is, de regel moet onderhouden worden in Matth. 18 ons gegeven", moet gelezen worden: »wel zegt onze Kerkenorde uitdrukkelijk, dat wanneer de zonde *niet* publiek maar geheim is, de regel moet onderhouden worden" enz.

Verkeerd adres.

Nog altoos komt het voor, dat brieven door Kerkeraden of Predikanten mij gezonden met verzoek om kerkrechtelijke adviezen, naar Amsterdam gezonden worden. Niet alleen dat deze brieven daardoor noodelooze vertraging ondervinden, maar met de slechte postbestelling loopen ze ook gevaar verloren te gaan. Ik mag daarom wel dringend verzoeken deze brieven in het vervolg naar het juiste adres te zenden, nl. naar *Bloemendaal.* Wil men heel nauwkeurig zijn, dan zette men er bij: Bloemendaalscheweg 7.

Ook brieven voor de redactie bestemd, zende men liefst aan dit adres, wanneer zij voor mij bestemd zijn of als ingezonden stukken zijn bedoeld. Nu maakt dikwijls de late toezending, dat stukken, die haast hebben, niet kunnen opgenomen worden.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van Mevr. wed. A. D. B. te Broek-op-Langendijk *f* 2.50.

Ds. J. H. Houtzagers.

Leestafel.

Mr. A. J. L. van Beeck Calcoen. Ons huwelijksformulier.

II.

Ik kom thans tot het positieve in het, door Mr. van Beeck Calkoen, op de laatst gehouden vergadering der Geref. Predikantenvereeniging uitgesproken referaat. Met dat positieve bedoel ik datgene wat hij, indien het met ons huwelijksformulier tot revisie of herziening kwam, voor hetgeen hij meent dat er uit moet, in de plaats zou willen gesteld zien.

Voor hetgeen hij meent dat er uit moet.

En dat is, want deze kritiek op het vigeerend Formulier is uiterst bescheiden, niet zoo heel veel.

Volgens den Referent moet er uit:

1o. Wat hij noemt »den somberen aanhef« en, in de toespraak tot de vrouw, het eenzijdig en driemaal herhaald verplichtend stellen van *gehoorzaamheid* aan den man.

2. De woorden: »Ik neem u allen, die hier nu vergaderd zijt, tot getuigen, dat er geen wettige verhindering tegen dit huwelijk is voorgekomen«, voor zoover althans in die woorden een miskenning van het burgerlijk huwelijk zit.

3o. Wat onder de *oorzaken* van den door God ingezetten huwelijken staat, als de derde oorzaak wordt genoemd en dáár gerekend wordt tot wat ik euphemistisch de »veiligheidsklep« heb genoemd en het dáárom verplicht zijn tot trouwen voor wie het »donum continentiae" (Cor. 7) niet hebben.

Waarom het onder 1, 2 en 3 genoemde er uit moet, m.a.w. de gronden, die de Referent daarvoor aanvoert, heb ik reeds in mijn Leestafel der vorige week medegedeeld.

Van wat hier onder 1 genoemd is, spreekt Mr. van Beeck Calkoen, als van zijn twee desiderata, wenschen of begeerten, en van wat hier onder 2 en 3 genoemd is, spreekt hij als van hoofdzaken.

Wat hij, zoo voor den »somberen aanhef« als »het eenzijdig de vrouw op haar verplichting tot gehoorzaamheid wijzen«, in plaats zou willen stellen, heb ik ook reeds de vorige week vermeld.

Mij rest alzoo nog mee te deelen, wat hij voor het, hier onder 2 en 3 genoemde, in plaats zou willen stellen.

* * *

Eerst dan de woorden: »Ik neem u allen, die hier nu vergaderd zijt, tot getuigen, dat er geen wettige verhindering tegen dit huwelijk is voorgekomen.«

Zooals ze daar staan, slaan deze woorden op de rechtskracht van het kerkelijk huwelijk. Het is 'n oproep van getuigen, dat er geen bezwaren zijn om uit *rechtelijk* oogpunt het huwelijk te *bevestigen.* Thans, nu niet de Kerk, maar de Overheid onderzocht heeft of er *rechtelijke* bezwaren bestaan, zijn deze woorden als zoodanig niet meer ter plaatse.

De *bevestiging* van het huwelijk, voor zoover het 't maatschappelijk leven betreft, is reeds geschied door de Overheid vóórdat het *kerkelijk* huwelijk gesloten wordt of zelfs gesloten mág worden. Art. 449 W. v. Strafrecht toch zegt: »De bedienaar van den godsdienst, die voordat partijen hem hebben doen blijken dat haar huwelijk ten overstaan van den ambtenaar van den burgerlijken Stand is voltrokken, eeniggodsdienstige plechtigheid daartoe betrekkelijk verricht, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.«

Nu was in 1877 de Provinciale Synode der Christelijke Geref. Kerk van meening, dat bij dezen stand van zaken ook heel de kerkelijke huwelijks*bevestiging* moest vervallen en men enkel van een kerkelijke huwelijks*inzegening* kon spreken. Deze meening wordt nog door sommige onzer kerkleden gedeeld. Meermalen kreeg ik advertenties of communicaties onder mijn oogen waarin vermeld stond, dat de huwelijksinzegening dán en dáár zou plaats hebben. De stellers dezer stukken toonden daarmee dat, om het op zijn zachtst te zeggen, zij van het *kerkelijk* huwelijk het rechte begrip misten.

Nu, dit is te vergeven.

Minder vergeeflijk, het zij hier even en als in 't voorbijgaan opgemerkt, is de malle gewoonte, die tegenwoordig ook onder christenen gevolgd wordt, om in zulke stukken den naam van de juffrouw eerst en van meneer in de tweede plaats te zetten.

Dan, om niet van mijn onderwerp af te dwalen, Mr. v. Beeck Calkoen handhaaft terecht de *bevestiging* ook voor het *kerkelijk* huwelijk. Uitvoerig toch toont hij aan, dat de Kerk, niet, als de Overheid, alleen met den *maatschappelijken* kant en zijn *gevolgen* voor het huwelijk te maken heeft, maar ook en hoofdzakelijk met den *geestelijken* kant en zijn *gevolgen.* En dat, wanneer volgens het recht der Overheid tegen de burgerlijke voltrekking geen bezwaar bestaat, dit nog niet insluit, dat er ook volgens het recht der Kerk geen bezwaar zou bestaan.

Ook de Kerk heeft het recht om over het huwelijk háár oordeel uit te spreken, en dit recht moet zij handhaven.

Ook nú en vooral nú.

Hij brengt dan naar voren de »moderne huwelijkstheorieën", die, »wanneer zij al meer in het leven van ons volk en allengs ook in het recht tot heerschappij komen, een botsing zullen doen ontstaan tusschen de Kerk en de wetgeving".

En zoo zou hij dan voor die hierboven aangehaalde woorden, die alleen zin hadden toen de Kerk de bevoegdheid had heel de huwelijksluiting te regelen, het volgende in de plaats willen stellen.

1o. in het *lezend* gedeelte van het formulier, een korte en duidelijke uiteenzetting der *kerkelijke* huwelijksbevestiging.

2o. in het *rituëele* gedeelte, vóór de toespraak tot het bruidspaar, de verklaring, dat de kerkeraad geen bezwaar heeft gevonden tegen kerkelijke bevestiging van het huwelijk.

3o. de vermelding, dat door de bevestiging van het huwelijk door de Overheid, bewezen is, dat het huwelijk van partijen wettig is.

De verklaringen zoo van Bruidegom als Bruid »voor God en Zijn heilige Gemeente" blijven onveranderd en worden gevorderd ter inleiding van de actie zelf der kerkelijke bevestiging, terwijl eindelijk vóór het uitspreken der *zegenbede*, uitdrukkelijk de *bevestiging* dient geconstateerd.

* * *

En nu wat de Referent in plaats van »de *derde* oorzaak" zou willen gesteld zien. Het huwelijksformulier, zegt de Referent, moet het *Goddelijk Gebod* tot huwen en geslachtsvoortplanting weer met kracht voorhouden.

Ook mag en moet, naar zijn overtuiging, in dit formulier gewezen worden op het gruwelijke van de zonde, die het huwelijk tot een carricatuur maakt, en op de verplichting tot reinheid zoo in als buiten het huwelijk.

Maar dit alles dan niet op de wijze zoo als het vigeerend formulier doet, hetwelk in den bedoelden passus de *oorzaak* van het huwelijk stelt in »vermijding" van onkuischheid en daarmede althans „kán leiden tot het niet onderscheiden van hartstocht en liefde".

Dat het huwelijk er is om de lusten in te toomen, mag niet worden gezegd op de wijze als dit in ons formulier geschiedt.

* * *

De taak, die ik mij met de bespreking van dit referaat heb gesteld, is hiermede volbracht. Moge mijn bespreking er toe leiden om van het stuk zelf kennis te nemen en daardoor voor revisie van dit Formulier, waarin zooveel is dat onverbeterlijk mag heeten, opinie te scheppen. En komt het tot een revisie, dan zal met dit referaat van Mr. van Beeck Calkoen — die er niet slechts in zegt wat er uit wèg moet, maar ook wat voor hetgeen er uit wèg moet in de plaats dient te komen, — gerekend worden.

2. Het Zendingsblad van de Gereformeerde Kerken in Nederland. J. Zomer, — Drukkerij »Vada« — Wageningen.

Dit blad heeft thans een oplaag van 51.000 exemplaren.

'n Vooruitgang sedert zijn oprichting in 1902, die zeker belangrijk mag heeten.

Vóór 1902 toch hadden wij onder redactie van Ds. Dijkstra het Mosterdzaad en onder redactie van Ds. F. Lion Cachet de Heidenbode, en toen volgens besluit der Arnhemsche Synode in 1912, die twee bladen in het Zendingsblad werden saámgesmolten, was de oplaag van deze toen nieuwe periodiek aanvankelijk slechts 18000 exemplaren.

Van 1902—1916 waren Ds. H. Dijkstra van Smilde en Ds. Hoekstra van Arnhem in de Redactie. De laatste is, na zijn sterven vervangen door Ds. Hania van De Bilt. Een Commissie van Toezicht op de Uitgave bestond uit de heeren Ds. W. Breukelaar van Zaandam en onze, in Januari l.l. gestorven, Ds. Renkema.

Ik heb hier voor mij liggen het Januari Nr. van dit jaar.

Als naar gewoonte opent Ds. Hania met een breed voorstuk over een Bijbelwoord. Ditmaal over psalm 91 : 1. 'n Bezonken en opbouwende bijbelstudie. De emeritus-predikant Dijkstra, die thans te Rotterdam woont, geeft in zijn vaste Rubriek: Brieven naar Antiochië, een causerie waarin hij, als Zendingsspecialist, allerlei over de Zending meedeelt, doch vooral de aandacht op onze Zending op Java en Soemba concentreert. Volgt Finantieel Overzicht. Dan iets over Ds. L. Netelenbos van Poerworedjo; over de Zendingsconferentie te Soerabaja, en eindelijk de rubrieken: Korte Berichten, Leestafel en Giften.

Na gezette lezing zoo van dit Nr. alsook van die uit vorige Jaargangen, kan ik dit blad terzeerste aanbevelen. Zeker, een oplaag van 51.000 exemplaren is voor de redactie verblijdend. Maar gezien het aantal onzer kerkleden en rekening houdend met dat van de gezinnen en ook van onze kerkeraden, valt niet te ontkennen, dat de oplaag nog grooter kon zijn. En dat zou, als blijk van toenemende belangstelling in de Zending in het algemeen en bijzonderlijk, die op Java en Soemba, niet alleen de blijdschap der redacteuren, die met dit blad de Zending welke hun hart heeft, dienen, nog grooter maken, maar bovendien aan de kennis van de Zending bevorderlijk kunnen zijn. En daarmede zou dan tevens, want ook hier geldt 't „onbekend maakt onbemind", de intensieve liefde voor de Zending onder ons Gereformeerden nog wat extensiever kunnen worden.

3 Ds. William Veder, Het onvergankelijk Woord van God. Firma H. Tulp, Zwolle. Aldus de titel van de ons ter recensie gezonden Afscheidspreek gehouden te Zwolle, den 20sten Januari van dit jaar, door Ds. Veder, die zijn dienst in de Gereformeerde kerk aldaar, sedert verwisselde met dien in de Gereformeerde Kerk van Bunschoten. De tekst waaruit deze preek opkomt, is I Petrus 1 : 24, 25. Met genoegen heb ik deze preek gelezen. Reeds de partitie, die in den tekst doet bezien „de waarheid er in uitgesproken, den troost er in vervat en de herinnering erin geboden", maar ook de uitwerking maken haar, uit 't oogpunt van homiletiek tot goed werk; tot kanselwerk hetwelk aan dat van den grootvader, Prof. van Oosterzee, en aan dat van den vader van dezen prediker doet denken.

Bon sang ne peut mentir.

Aan het einde van de eigenlijke preek komen de traditioneele toespraken.

G.

Uit de Pers.

Raak en degelijk is wat Prof. Dr. Honig in de *Bazuin* over de nieuw opgekomen religiositeit schrijft. Er is zeer zeker een omkeering in de geesten. Het materieele voldoet niet meer. Maar, zoo gaat hij dan door,

Al schuilt er nu in deze opmerkelijke omkeering in de geesten ook een element, waarover geen verheugen zult, over het algemeen kan van deze beweging niets voor het Christendom worden gehoopt. Integendeel oppervlakkige, weinig onderlegde belijders, vooral onder de jongeren van jaren, loopen groot gevaar, door deze nieuwe religie afgetrokken te worden van de kerk van Christus en van de waarheid, die ons in de Schrift geopenbaard werd.

Deze nieuwe godsdienstigheid zet eenvoudig onzen ouden Bijbel geheel ter zijde. Zij haalt wel woorden uit de Schrift aan, spreekt ook wel herhaaldelijk van den Vader, van Jezus, van den Geest, maar in de praktijk ontkent zij zoo beslist mogelijk het gezag van Gods Woord, loochent ze het dogma van de heilige drieëenheid, van den val, van de noodzakelijkheid der wedergeboorte en van de rechtvaardiging des zondaars voor God.

Deze religiositeit is zoo vaag, zoo slap, zoo week, dat schier alle geestelijke kracht er aan ontbreekt. Ze laat zich zoo drijven op het gevoel, op stemmingen, op aandoeningen, dat het uw weerzin wekken moet.

Hier wordt de ernst, de groote ernst, der religie feitelijk voorbij gezien.

Hier is religie meer aesthetische aandoening dan een zaak, die een centraal karakter draagt, op den geheelen mensch beslag legt en elke levenssfeer opeischt voor den hoogen God.

Zoo geheel anders is het in uwen Bijbel.

Zie het slechts bij de geboorte van Immanuel. Simeon was waarlijk geen koud en onaandoenlijk man. Integendeel. Deze Godvruchtige grijsaard voelde zich ook uitsprekelijk gelukkig, toen Hij eindelijk den lang verwachten Zaligmaker aanschouwen en aan zijn hart drukken mocht. En die groote blijdschap verklankte hij in de betuiging: Nu laat Gij, Heere, uwen dienstknecht in vrede henengaan naar uw woord.

Aan gevoelsaandoening, aan innerlijkheid, aan geestelijke warmte ontbrak het dus waarlijk niet.

Simeon houdt niet een dor en splinterig betoog, nu hij de zaligheid Israëls voor zich ziet.

Maar aan de andere zijde verbergt hij onder de drijving des Geestes zelfs voor de Moeder des Heeren evenmin, dat eenmaal een zwaard door hare eigene ziel gaan zou. Dat haar moederhart door pijn vaneengereten zou worden van wege het lot, hetwelk eene van de hoop der vaderen vervreemde natie later aan haar Messias bereiden zou.

En niet slechts in de dagen zijns vleesches zou zich bittere tegenstand tegen den Christus opmaken. Neen, alle eeuwen door zou Hij zijn een teeken, dat wedersproken werd. De Christus zou verklaren, dat Hij de van God gegeven Zaligmaker en Koning was, dat Hem werd toebetrouwd alle macht in hemel en op aarde. Dat Hij zou wederkomen om te oordeelen de leevenden en de dooden.

Maar deze belijdenis, deze banier, dit hoog opgeheven teeken zou gedurig weer met spot en hoon, met een kreet van verontwaardiging en afschuw begroet worden.

Dat teeken omlaag! zou eene ontzinde schare telkens weer uitbrullen!

Dat teeken voor altoos uitgeroeid! zou de leuze zijn, die in enkele tijdperken der geschiedenis bij duizenden het vuur van den haat tot kookhitte opvoeren zou.

De schuld daarvan zou niet liggen bij den Christus.

Hij kwam uit gadelooze ontferming, uit elke beschrijving tartende liefde, uit aanbiddelijke genade.

Hij zette zijne heilige voeten op onze vervloekte aarde, niet opdat Hij de wereld veroordeelen, maar opdat Hij haar behouden zou.

Zijne vleeschwording bedoelde het zoeken en het zaligen van wat verloren was.

Maar hoe kan de in liefde dronken grijsaard dan zoo plechtig verzekeren, dat Jezus door den Vader gezet was tot een teeken, dat wedersproken worden zou?

Ja, dat Hij gezet werd tot een val en opstanding van velen in Israël?

Vrijuit gesproken, zoo fluistert wellicht een enkele lezer, dient erkend, dat hier de oorzaak van veler haat aan den Vader zelf toegeschreven wordt. Dat hier wel eenerzijds wordt beleden dat Jezus voor velen tot eene opstanding zou zijn, maar dat ook anderzijds wordt aangekondigd, dat God dezen steen zoo voor veler voet plaatsen zou, dat zij wel over hem struikelen en vallen moesten. Dit is echter eene schromelijke vergissing.

Een niet verstaan van dit Schriftwoord.

Een tekort aan inzicht in en kennis van Gods heilige waarheid.

Ongetwijfeld zouden velen zich aan dezen steen stooten, velen zouden op zulk eene manier tegenover den Christus komen te staan, dat hun einde eeuwige rampzaligheid wezen zou. Velen zouden door het in aanraking komen met den Christus hun oordeel rechtvaardig verzwaard zien.

En toch zou God verre zijn van Goddeloosheid, God nimmer de auteur der zonde.

De Christus nooit aansprakelijk voor dat vreeselijke: Roeit uit den vervloekte!

Gezet tot een val en een opstanding, gezet tot een teeken dat wedersproken zal worden, besluit: aan den Christus zouden de gedachten van aller hart openbaar worden. Voor of tegen den Christus zou een iegelijk kiezen moeten. Uit de positie tegenover den Christus zou moeten blijken, waar de schat der ziel lag.

Christus rechtvaardig, heilig en goed.

Maar de zondaar boos. Van het hoofd tot de voetzool melaatsch. Walgelijk van onreinheid. Een vijand van God en den naaste. Het oor sluitende voor de vriendelijke en welgemeende noodiging: Kom tot mij en Ik zal u ruste geven.

Daarom door eigen schuld zich aan dezen steen te pletter stootend. Door eigen schuld over dezen steenneerstortend in den meest ijselijken afgrond. Door eigen schuld in razernij opvlammend tegen het teeken, dat door engelenhanden hoog uitgedragen wordt boven de hoofden der menschen.

Ontroerende onderwijzing der Schrift!

Maar zoo is nu ook de realiteit.

Hier niet een spel met religie, maar ernst. Laat deze waarschuwing zinken tot op de bodem uws harten.

Dit is uitnemend in schets gebracht. Het is niet te scherp geteekend. Maar hoe droef!

Voor Kinderen.

VIJAND EN VRIEND.

XIV.

Verwijdering.

Dat kon natuurlijk zoo niet voortgaan. Noch man noch vrouw gaven meer acht op de zaken, en die verliepen geheel. Noch voor de veldvruchten, noch voor het vee werd behoorlijk zorg gedragen. De knechts deden eindelijk niet meer dan zij zelf verkozen. Zoo werd het een tanen van den hoogen boom, en ieder kon voorzien dat het mis moest loopen, en reeds na een korten tijd.

Boer Joris en zijn vrouw leefden er vroolijk op los, als kon aan het geld geen eind komen. Niet alleen voerden ze zelf niets uit, maar leefden louter voor hun genoegen. Meermalen noodigden zij gasten of gingen uit met vrienden, maar natuurlijk altijd op kosten van de uitnoodigers. En de genoodigden weigerden nooit wat goed smaakt. 't Werd immers toch voor hen betaald.

Op die manier moesten de duizenden wel spoedig tot honderden worden, en ook die verdwenen haastig. Want boer Joris was als verblind. Hij verzuimde zelfs het geld dat hij had liggen op rente te zetten, zoodat het tenminste iets opbracht.

Maar hoe kon boer Joris zoo dom zijn, dat hij niet bespeurde wat een iedereen zag? Het ging hem zooals het lied zegt:

Daar is een schoon en wonder kruid
Dat op het veld bot uit,
Het strekt tot voeding van den mensch
En geeft hem zoo zijn hartewensch.

Maar och, hij trekt ook uit dat kruid
Een drank die velen dol maakt uit,
Die maakt er velen wonder zwak,
Die maakt den sterksten tot een wrak.

Deez' sterke drank wordt hem te sterk
En rooft hem geld en goed en werk,
Verderft zijn hoofd, verzwakt zijn maag
Maakt hem tot traag- en luiheid graag.

En bovenal deez' sterke drank
Bijt hem gelijk een booze slang,
Rooft zielerust en zielevree
En sleept straks naar de hel hem mee.

Den sterken in dit vers bedoeld had Joris zelf binnengehaald. Hij zou het tot zijn schade ondervinden voor tijd en eeuwigheid.

Vroeger was hij gewoon geweest dagelijks een borrelije te drinken, gelijk ook zijn vader en grootvader gedaan hadden. Maar nu het lijden kon meende Joris dat wat meer hem geen kwaad zou doen. Bij het eene glaasje kwam een tweede. Bij een tweede, een derde en zoo werd de boer van een matig man een dronkaard, van een ijverig werkman een luiaard, van voorzichtig roekeloos. Zoo kon hij er toe komen het geld, dat hij niet dadelijk noodig had, ongebruikt in de kast te laten liggen in plaats van het in de Bank te geven om er winst mee te doen.

Dus liep alles verkeerd. De bodem van de geldkist werd al meer zichtbaar. Toen beproefde de boer geld te leenen, maar niemand die hem kende had lust het te verstrekken. Want reeds moesten velen geld van den boer hebben. Thans werd ook duidelijk welke schijnvrienden zijn vroegere gasten waren. In den nood waarin hij verkeerde lieten zij hem alleen staan, nu er geen feesten of pretjes meer waren. Zelfs spraken velen nog kwaad van hem. Zij hadden, zeiden zij, altijd wel gedacht dat het zoo loopen zou. Dat zij den vriend nooit hadden gewaarschuwd, waren zij zoo wijs er niet bij te zeggen.

Zoo kwam de dag dat er eenige heeren verschenen, om alles op te schrijven daar het verkocht zou worden voor schuld. Veel zou het niet opbrengen, want boer Joris had zelf reeds veel van de hand gedaan om te kunnen leven. Zoo zag het er dan binnenshuis armelijk uit, terwijl het huis zelf zeer vervallen was, en overal scheuren vertoonde. De groote tuin leek een wildernis, en het veld lag onbebouwd. De vrouw zag weenend toe hoe alles werd opgeschreven; de man scheen versuft.

Veertien dagen vóór dat alles zou verkocht worden, liep Joris, die weer half dronken was, op zijn erf doelloos rond. Zoo kwam hij ook bij den drogen put die ongedekt was. Op een boomstam dicht bij zette de boer zich neder.

Wat er verder gebeurde weet men niet recht. Denkelijk is Joris voorover gevallen daar hij zich in zijn dronkenschap niet houden kon. Zeker is, dat hij na vier uur dood uit den put werd gehaald.

Hij had gemeend dat hij in den put het geluk had gevonden, maar die werd zijn dood.

Zoo luidt heel verkort de geschiedenis uit het schoolboek. Misschien zijn er eenige onwaarschijnlijkheden of is het verhaal mij niet nauwkeurig bijgebleven. Maar dit is zeker wat ik van boer Joris heb verteld is op één punt ook de geschiedenis van Kees, namelijk wat het drinken betreft. Zooals den boer ging het ook hem. Het begon met weinig en eindigde veel. En ook hier werd het woord der Schrift bevestigd: De wijn is een spotter, de sterke drank is woelachtig; al wie daarin dwaalt zal niet wijs zijn.

In het eerst ging alles goed. Kees deed zijn werk tot voldoening van velen, en ging, zooals ik reeds vroeger zei, in de verdiensten hard vooruit. Maar langzamerhand begon deze en gene te merken dat er bij Kees iets aan haperde. Hij was reeds een paar maal te laat op de fabriek gekomen, wat hem eerst een zachte, daarna een scherpe berisping (Kees noemde dat een schrobbeering of een uitbrander) van den opzichter berokkende. Enkele klanten meenden ook te merken dat Kees bij zijn werk niet altijd nuchter was, en daarom wel eens fouten beging. Sommigen waren zoo vrij hem dit ronduit te zeggen. Maar dan stoof Kees op, sloeg een hoogen toon aan en getuigde met veel ongepaste woorden dat de beschuldiging valsch was. Echter dacht ieder in het dorp er het zijne van, en nu en dan kreeg hij een ernstige vermaning waarbij hij soms gewezen werd op 't gevaar ook voor de eeuwigheid. Doch Kees schudde alles af, »gelijk een hond het water,« zooals de smid het uitdrukte. Hij zette het leven met de vroolijke vrienden voort, speelde kaart en biljard in de herberg, ging vaak uit met allerlei verkeerd gezelschap, of werd genoodigd op feesten waarbij het ruw toeging. In 't kort, hij ging nu geheel zijn eigen weg en verachtte Gods gebod, hoewel hij het zeer goed kende.

BRIEFWISSELING.

B. te D. Uw vraag is hier misschien wat vreemd, doch ik wil gaarne trachten zoo veel mogelijk te antwoorden. U moet echter eenig geduld hebben. Kan dat niet, meld het mij dan, en ik hoop afzonderlijk te schrijven.

Er wacht nog meer, men behoeft er dus niet over te schrijven. Het komt in orde.

Hoogenbirk.

Officieele Berichten.

Kort verslag van de vergadering der classis Barendrecht, gehouden Woensdag 4 Dec. 1918.

Ds. P. van Hoven opent namens de roepende Kerk van Barendrecht de vergadering, laat zingen Ps. 111 : 2, leest Hebr. 13 : 1—13 en gaat voor in den gebede tot God.

Hij herinnert aan het droevig verscheiden van Ds. van Dam, bidt de kerk van Heerjansdam toe, dat de Heere haar steune en sterke in dezen weg van beproeving en dat het ons een roepstem zij om te woekeren met de gaven, ons geschonken; hij spreekt zijn deelneming uit met de kerk van Westmaas in de zware krankheid van haar leeraar. Moge de Heere hem nog sparen, opdat hij straks weer tot zijn arbeid in mag gaan.

De credentiebrieven worden nagezien door de broeders Ds. Heidema en Oud Meier. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Instructie's zijn ingekomen van de kerken van Klaaswaal, Z.-Bijerland, Heerjansdam, Bolnes, Barendrecht, Westmaas en Heinenoord.

In het Moderamen nemen zitting: Ds. Munnik, praeses, Ds. van Hoven, scriba, Ds. Idema, assessor.

De notulen worden gelezen en onveranderd vastgesteld. Ds. van Hoven doet namens visitatores verslag van hun bezoek in de kerken van Z.-Beijerland, Heinenoord, O.-Beijerland, Numansdorp, Westmaas, Strijen en Klaaswaal.

Ds. van Schaik en Ds. Couvee worden aangewezen om de boeken voor de Joden-zending van den deputaat Ds. Heidema na te zien. Zij rapporteeren, dat de boeken correct in orde zijn bevonden.

Ds. van Schaik en Kuivenhoven, benoemd om de stukken van Ds. Heidema met het oog op zijn aanstaand vertrek naar Zuidbroek na te zien, rapporteeren, dat alle stukken in orde zijn. Besloten wordt, aan Ds. Heidema op de meest eervolle wijze acte van outslag te verleenen van zijn dienst in de classis. De praeses spreekt hem op hartelijke wijze toe en beveelt hem Gode en den woorde zijner genade aan.

Ds. Groote doet verslag van de begrafenis van Ds. van Dam, waarbij meerdere broeders het woord voerden, waarvan de grondtoon was het getuigenis van br. van Dam: »ik ga naar Jezus«, br. Barnhart dankt namens de kerk van Heerjansdam de classis voor hare belangstelling. De begrooting van br. G. A. Diepenhorst als classicaal questor, tot een bedrag van f 355 wordt ongewijzigd goedgekeurd.

Aan de kerk van Klaaswaal wordt, op verzoek, f 200 steun toegezegd voor het jaar 1919.

Als consulent voor de kerk van Heerjansdam wordt aangewezen Ds. Munnik, voor de kerk van Heinenoord Ds. Goote.

Bij de rondvraag naar art. 41 K.O. wordt aan de kerk van Heinenoord op haar vraag, of ook meer gedaan kan worden om steun te verleenen voor art. 19 K.O., geantwoord, dat de collecten, reeds verdubbeld zijn, zoodat op dit oogenblik de classis moeilijk iets meer kan doen.

De kerk van W. vraagt of de classis haar ook helpen kan tijdens de krankheid van haar Dienaar, in het catechetisch onderwijs. Daar geen der Dienaren des Woords deze kerk kan bijstaan, wordt geadviseerd dat de ouderlingen dezer kerk in dezen arbeid actief optreden. De kerk van IJ. vraagt, of de billijkheid niet eischt, dat de reiskosten der afgevaardigden naar de class. verg. mee onder den classisomslag vallen. De zaak vindt bij velen sympathie. Een besluit in deze kan echter eerst genomen worden als een voorstel hieromtrent wordt ingediend.

De vraag naar den plaatselijken arbeid voor de zending levert niets bijzonders op:

In de plaats van wijlen Ds. van Dam en van Ds. Heidema, die vertrekt, worden benoemd: als Deputaat voor de zending tot op de e.k. Synode Ds. P. van Hoven; als Secundus visitator: Ds. V. K. Kuyvenhoven; als Deputaat tot regeling der vacature-diensten: Ds. P. E. van Schaik; als Deputaat voor de Joden-zending: Ds. E. J. van Voorst; als Deputaat voor de Evangelisatie en ad examina: Ds. S. Idema.

De vacature-diensten zijn vastgesteld als volgt: